

Vai priekšnodoklis atskaitāms, ja pārkāpts nozares regulējums? (1/45/19)

Iepriekš rakstījām, ka Augstākā tiesa (AT) lūgusi Eiropas Savienības Tiesu (EST) sniegt prejudiciālo nolēmumu lietā Altic SIA ("Sabiedrība") pret VID, kurā skatīts jautājums par pārtikas apriti regulējošo normatīvo aktu iespējamu pārkāpumu saistībā ar tiesībām atskaitīt samaksāto priekšnodokli. Šajā rakstā - par EST spriedumu lietā C-329/18, kuras apstākļi sīkāk aprakstīti [MindLink 2018. gada 19. septembra rakstā](#).

Kasācijas sūdzībā VID norādīja, ka saskaņā ar Regulu Nr. 178/2002 pārtikas apritē iesaistītiem uzņēmējiem jāspēj identificēt jebkādu vielu, ko paredzēts pievienot vai ko varētu pievienot pārtikai, tādēļ šo uzņēmēju rīcībā jābūt sistēmām un procedūrām, kas ļauj nodot šo informāciju kompetentajām iestādēm. Sabiedrība neesot veikusi pat minimālās darbības savu darījumu partneru pārbaudei un neesot pārbaudījusi viņu reģistrāciju Pārtikas un veterinārajā dienestā, kura VID ieskatā viņiem bija nepieciešama. Atbilstoši VID viedoklim šī bezdarbība apliecinot, ka Sabiedrība zināja vai tai bija jāzina, ka tā iesaistīta kopējās PVN sistēmas ļaunprātīgā izmantošanā.

AT uzdotie jautājumi un EST secinājumi

Pirmais jautājums bija, vai PVN direktīva (2006/112) ir interpretējama tādējādi, ka tā nepieļauj liegt pārtikas apritē iesaistītam nodokļa maksātājam tiesības atskaitīt priekšnodokli tādēļ, ka tas nav izpildījis ar savu piegādātāju identificēšanu saistītos pienākumus, kas nozares regulējumā paredzēti pārtikas produktu izsekojamības nolūkā.

EST norādīja, ka pirmkārt PVN direktīvā nav rodams nekāds juridisks pamats atteikt priekšnodokļa atskaitīšanas tiesības, ja nav izpildīti no minētās tiesību normas izrietošie pienākumi. Šie pienākumi faktiski nav saistīti ar PVN direktīvā paredzētajām atskaitīšanas tiesību materiālajām un formālajām prasībām vai nosacījumiem. No EST rīcībā esošās informācijas arī neizriet, ka atteikuma pamatojums balstītos uz valsts PVN tiesību aktiem.

Otrkārt, tā kā Sabiedrība ir iesaistīta pārtikas apritē un tai jāievēro nozares prasības, konstatējams, ka ar pārtikas produktu izsekojamību saistīto pienākumu mērķis atšķiras no mērķa atklāt PVN krāpšanu. Proti, pienākums identificēt pārtikas produktu piegādātājus ir vērts uz to, lai varētu mērķtiecīgi un precīzi izņemt produktus no tirgus un sniegt informāciju patērētājiem vai kontroli veicošām amatpersonām. Šī pienākuma neizpilde var būt pamats piemērot valsts tiesībās paredzētās sankcijas.

No tā izriet, ka šādu pienākumu nevar uzskatīt par pasākumu, ko nodokļa maksātājam saprātīgi var pieprasīt izpildīt, lai pārliecinātos, ka tā darījumi nav iesaistīti krāpšanā kopējās PVN sistēmas ietvaros. Šī pienākuma iespējamā neizpilde pati par sevi nevar būt pamats liegt nodokļa maksātājam atskaitīt priekšnodokli.

Citādi būtu tikai tad, ja tiku pienācīgi konstatēts, ka īpašu apstākļu dēļ produktu pircējam bija jārodas nopietnām šaubām par produktu piegādātāja faktisko esību vai patieso identitāti, kura tam atbilstoši pārtikas apriti regulējošiem normatīvajiem aktiem jākonstatē pārliecināši. Tādā gadījumā šis apstāklis varētu būt viena no norādēm, kas konsekventi apliecina, ka nodokļa maksātājs zināja vai tam bija jāzina,

ka tas piedalās ar PVN krāpšanu saistītā darījumā.

EST secināja, ka PVN direktīva ir interpretējama tādējādi, ka tā nepieļauj liegt pārtikas apritē iesaistītam nodokļa maksātājam tiesības atskaitīt priekšnodokli tikai tādēļ, ka tas nav izpildījis ar savu piegādātāju identificēšanu saistītos pienākumus pārtikas produktu izsekojamības nolūkā. Šo pienākumu neizpilde var būt viena no norādēm, kas kopā ar citām apliecina, ka nodokļa maksātājs zināja vai tam bija jāzina, ka tas piedalās ar PVN krāpšanu saistītā darījumā.

No minētā PwC secina, ka nozares regulējuma neievērošana nevar būt vienīgais pamats liegt tiesības atskaitīt priekšnodokli, bet var būt tikai viens no papildu pierādījumiem.

Otrs jautājums bija, vai PVN direktīva ir interpretējama tādējādi, ka faktam, ka pārtikas apritē iesaistīts nodokļa maksātājs nav pārbaudījis savu piegādātāju reģistrāciju kompetentajās iestādēs saskaņā ar Regulas Nr. 852/2004 6. panta 2. punktu un Regulas Nr. 882/2004 31. panta 1. punktu, ir nozīme, vērtējot to, vai maksātājs zināja vai tam bija jāzina, ka tas piedalās ar PVN krāpšanu saistītā darījumā.

EST norādīja, ka minētās regulas pārtikas apritē iesaistītam uzņēmējam neuzliek pienākumu pārbaudīt, vai tā piegādātāji ir reģistrēti atbilstoši šo regulu prasībām. Šāds pārbaudes pienākums saistībā ar priekšnodokļa atskaitīšanu neizriet arī no PVN direktīvas.

Uz otro jautājumu EST atbildēja, ka PVN direktīva ir interpretējama tādējādi, ka faktam, ka pārtikas apritē iesaistīts nodokļa maksātājs nav pārliecinājies par savu piegādātāju reģistrāciju kompetentajās iestādēs saskaņā ar minētajām regulu normām, nav nozīmes, vērtējot to, vai maksātājs zināja vai tam bija jāzina, ka tas piedalās ar PVN krāpšanu saistītā darījumā.